

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Riadiaci orgán pre Operačný program Ľudské zdroje

ZHRNUTIE PRE OBČANOV

(Článok 50 ods. 9 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1303/2013)

PRÍLOHA Č. 1 K SPRÁVE O VYKONÁVANÍ INICIATÍVY NA PODPORU ZAMESTNANOSTI MLADÝCH ĽUDÍ

Operačný program Ľudské zdroje bol schválený Európskou komisiou vykonávacím rozhodnutím č. CCI 2014SK05M0OP001 zo dňa 9. decembra 2014, v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu a osobitných rozpočtových prostriedkov pridelených na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. V zmysle všeobecného nariadenia sa do 3 mesiacov od schválenia OP ĽZ uskutočnilo dňa 6.3.2015 ustanovujúce zasadnutie Monitorovacieho výboru pre OP ĽZ.

RO OP ĽZ pripravuje v mesiaci apríl 2015 zasadnutia osobitných komisií zriadených pod MV, kde sa pripravujú schváliť prvé projektové zámery národných projektov v rámci IZM, ktoré sa začnú pripravovať na implementáciu v roku 2015. Po schválení projektových zámerov osobitnými komisiami zriadenými pod MV, RO zverejní zoznam projektových zámerov národných projektov na webovom sídle MPSVR SR. Na základe zverejnenia projektových zámerov RO pripraví žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na predmetné národné projekty.

IZM je v OP ĽZ koncipovaná tak, aby jej výsledkom bolo najmä zníženie miery neaktivity mladých ľudí do 29 rokov, *zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí*, zvyšovanie zamestnateľnosti mladých ľudí, osobitne mladých ľudí s nízkou kvalifikáciou a dlhodobo nezamestnaných a zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže a pod.

Celková alokácia prioritnej osi 2 IZM OP ĽZ je vo výške 215 910 858 € (v tom 72 175 259 € osobitná alokácia pridelená na IZM, 122 175 259 € alokácia ESF a 21 560 340 € národné zdroje).

Riadiaci orgán pre OP ĽZ k aprílu 2015 nečerpal finančné prostriedky vymedzené v rámci celkovej alokácie prioritnej osi IZM Operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020, a to z dôvodu prípravy riadiacej dokumentácie závislej od platných metodických dokumentov Centrálného koordinačného orgánu a funkčnosťou ITMS2014+.

Situácia mladých ľudí na trhu práce

V roku 2014 sa ďalej zlepšovala situácia na trhu práce a poklesla nezamestnanosť. Napriek zlepšenej situácii dosiahnutej najmä podporou zamestnávania mladých ľudí je všeobecne stav nezamestnanosti medzi mladými ľuďmi ovplyvnený nesúladom zručností a potrebami trhu práce. Úroveň miery nezamestnanosti osôb vo veku 15-24 r. dosahuje v SR dlhodobo nadpriemerné hodnoty. Špecifická miera nezamestnanosti mladých ľudí v SR vo veku 15 – 24 rokov sa v roku 2014 medziročne znížila o 3,9 p. b. na 29,7 %, vo vekovej skupine 25-29 rokov o 2,5 p. b. na 16,1 %. Pokles miery nezamestnanosti mladých ľudí v uvedených vekových skupinách bol výraznejší ako pokles celkovej miery nezamestnanosti. Počet mladých nezamestnaných vo veku 15-24 rokov v roku 2014 sa oproti roku 2013 znížil o 14,1 % na 62,7 tis. Z celkového počtu nezamestnaných to predstavovalo 17,5 % (pred rokom 18,9 %). Výraznejší, o 16,2 %, bol medziročný pokles počtu nezamestnaných mladých ľudí vo veku 25-29 rokov. Podiel vekovej skupiny 25-29 rokov na celkovej nezamestnanosti sa znížil o 1,7 p. b. na 15,3 %.

Nezamestnanosť mladých v roku 2014 (priemer za rok)

Veková skupina	Nezamestnaní		Miera nezamestnanosti		
	v tis. osôb	Podiel na SR (v %)	Index 2014/2013	v %	Zmena oproti 2013 (v p. b.)
SR spolu	358,7	100,0	92,9	13,2	-1,0
z toho veková skupina:					
15 – 19 rokov	10,8	3,0	89,3	56,0	-6,6
20 – 24 rokov	51,9	14,5	85,1	27,1	-3,7
15 - 24 rokov	62,7	17,5	85,9	29,7	-3,9
25 – 29 rokov	54,9	15,3	83,8	16,1	-2,5

Zdroj: ŠÚ SR, VZPS

Pomoc a podpora poskytnutá mladým ľuďom v rámci služieb zamestnanosti

V SR sa záruka pre mladých ľudí implementuje v súlade s **Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike**, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5.2.2014. **Implementácia záruky pre mladých ľudí bola prijatá aj Radou solidarity a rozvoja SR**, ktorá 29.1.2014 prijala Spoločné vyhlásenie na jej podporu. Zavedenie systému záruky pre mladých ľudí je aj súčasťou Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2014, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 195 z 23.4.2014.

V tomto zmysle bol národný plán záruky pre mladých z februára 2014 aktualizovaný a v apríli 2014 zaslaný EK. Hlavná zmena spočíva v tom, že SR v porovnaní s pôvodným národným plánom záruky pre mladých z februára 2014 posunula vek z 25 na 29 r. s podmienkou, že v skupine 25-29 r. sa záruka bude vzťahovať najmä na dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) alebo aspoň nad 6 mesiacov v evidencii uchádzačov o zamestnanie (UoZ). Týmto procesmi bol vytvorený strategický rámec na podporu zamestnávania mladých NEET v SR. Záruka je adresovaná výhradne pre mladých, ktorí nie sú zamestnaní, nepokračujú v procese vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (not in employment, education or training - NEET) a prvým krokom na jej poskytnutie je zaradenie mladých ľudí do evidencie UoZ.

K zásadným štrukturálnym reformám v roku 2014 v oblasti integrácie mladých ľudí na trh práce patrí nový legislatívny rámec na umožnenie podpory mladých ľudí v ich prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a zákona č. 311/2014 Z. z.). Ide o novelu zákona o službách zamestnanosti s účinnosťou od 1.1.2015. Zavedené bolo nové aktívne opatrenie na trhu práce (AOTP), ktorým je príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní. Je určený na podporu zamestnanosti mladých ľudí – UoZ vo vekovej skupine do 29 rokov, pričom vo vekovej skupine 25 až 29 rokov sa vzťahuje najmä na dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) alebo mladých

nezamestnaných nad 6 mesiacov. **Nadalej uplatňovaným opatrením bola realizácia projektov z prostriedkov ESF** zameraných na podporu vytvárania pracovných miest v súkromnom a verejnom sektore pre UoZ do 29 rokov. Doteraz bolo prostredníctvom projektov podporené vytvorenie vyše 12,5 tis. pracovných miest pre mladých nezamestnaných. Úspešnosť projektových riešení potvrdzujú aj doterajšie výsledky, kde z takmer 7 tisíc mladých ľudí zapojených do projektov, ktorým sa ukončilo podporované a povinné zamestnávanie, je 80 % nadalej zamestnaných. V súlade s cieľmi záruky SR účinne riešila nezamestnanosť mladých ľudí **zlepšením včasnej intervencie**. Na podporu zvýšenia participácie na trhu práce sa zaviedla odvodová odpočítateľná položka pre nízkoprijmových zamestnancov, ako aj súbeh pomoci v hmotnej núdzi a mzdy. Prebiehala implementácia opatrení na podporu zamestnanosti mladých. Rozšírila sa odvodová úľava pre študentov pracujúcich na dohodu. Pokračujú zmeny v službách zamestnanosti. V roku 2014 pokračovala podpora vytvárania pracovných miest pre mladých formou dotovania ceny práce. Zamestnávanie mladých ľudí bolo podporené aj cez Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Absolventská prax sa modifikovala tak, aby lepšie zohľadnila vzdelanie absolventov.

V súlade so zákonom o službách zamestnanosti boli v oblasti včasnej intervencie mladým ľuďom poskytované:

Informačné a poradenské služby, ide najmä o: služby pri voľbe povolania, výbere zamestnania vrátane jeho zmeny, výbere zamestnanca, adaptácii zamestnanca v novom zamestnaní; individuálnou alebo skupinovú formou poskytované informácie o možnostiach ďalšieho štúdia, profesiách požadovaných na trhu práce, komunikácii s budúcim zamestnávateľom a službách poskytovaných úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad PSVR“). Úrady PSVR sa počas roka 2014 zameriavali aj nadalej na poskytovanie kvalitných informačných a poradenských služieb pri voľbe povolania (IaPS pri voľbe povolania). Obsahovo boli IaPS pri voľbe povolania zamerané vo zvýšenej miere na predchádzanie nesprávnej voľby povolania u žiakov základných škôl (ZŠ) a informovanie žiakov stredných škôl (SŠ) o situácii na trhu práce a jeho potrebách, možnostiach ďalšieho štúdia doma a v zahraničí. Hlavným zámerom skupinových a individuálnych stretnutí realizovaných v rámci IaPS pri voľbe povolania na ZŠ a SŠ alebo v priestoroch informačno-poradenských stredísk (IPS) úradov PSVR preto bolo pomôcť žiakom pri výbere vhodného štúdia alebo zamestnania, aby sa v budúcnosti predišlo ich prípadnému zaradeniu do evidencie UoZ. Pre žiakov ZŠ a SŠ boli nadalej IaPS pri voľbe povolania realizované v priestoroch škôl prípadne IPS úradov PSVR formou individuálnych alebo skupinových stretnutí. Zodpovední zamestnanci úradov PSVR sa taktiež zúčastňovali rodičovských združení, kde poskytovali informácie súvisiace s voľbou a výberom vhodného povolania pre žiakov ZŠ s perspektívou ich pracovného uplatnenia po ukončení štúdia.

IaPS pri voľbe povolania pre žiakov ZŠ boli zamerané na oboznámenie s komplexnou charakteristikou povolání, predpokladoch a požiadavkách na výkon určitého povolania prostredníctvom programovej aplikácie internetového sprievodcu trhu práce (ISTP) a poskytnutie informácii o webových stránkach, na ktorých sa nachádzajú informácie o možnostiach ďalšieho štúdia na SŠ. Žiakom ZŠ boli IaPS pri voľbe povolania poskytnuté v nasledujúcom počte: v roku 2014 bolo poskytnutých v rámci individuálnych a skupinových aktivít spolu 1 775 služieb, na ktorých sa zúčastnilo 20 400 žiakov. **IaPS pri voľbe povolania pre žiakov SŠ** boli viac zamerané na informácie o možnostiach ďalšieho štúdia na vysokej škole, profesiách preferovaných v podmienkach regionálneho trhu práce s možnosťou využitia ISTP, podmienkach správnej komunikácie s budúcim zamestnávateľom a službách

poskytovaných úradmi PSVR a oboznámenie s postupom v prípade evidencie na úrade PSVR napr. o podmienkach zaradenia do evidencie UoZ, právach a povinnostiach UoZ a o aktívnych opatreniach trhu práce (AOTP).

Žiakom SŠ boli IaPS pri voľbe povolania poskytnuté v nasledujúcom počte: v roku 2014 bolo poskytnutých v rámci individuálnych a skupinových aktivít spolu 1 775 služieb a zúčastnilo sa ich 24 276 žiakov. Všetkým účastníkom individuálnych a skupinových stretnutí boli za účelom získania kvalitnejších informácií o situácii na trhu práce a službách zamestnanosti poskytnuté informačné letáky a vzory písomností potrebných pri uchádzaní sa o pracovné miesto (žiadosť/sprievodný list, motivačný list, životopis), zoznam webových stránok dostupných na internete týkajúcich sa voľby povolania.

Burzy informácií, ide najmä o: informácie o školách, študijných a učebných odboroch, najžiadanejších profesiách; informácie od zamestnávateľov – čo by mal absolvent školy ovládať, aby sa mohol po skončení školy uplatniť na trhu práce; Európske služby zamestnanosti – EURES – ponúkajú možnosti štúdií, stáží a dobrovoľníckych pobytov v zahraničí. Z dôvodu pozitívneho prínosu boli aj v roku 2014 významnou súčasťou poskytovania kvalitných IaPS pri voľbe povolania burzy informácií (BI), ktoré úrady PSVR už niekoľko rokov organizujú za účelom zvýšenia záujmu žiakov končiacich ročníkov ZŠ o remeselné druhy povolání a teda vyriešenia problému s ich nedostatkom na trhu práce. Význam BI pre žiakov a ich rodičov sa počas jednotlivých ročníkov ukázal najmä v tom, že žiaci a ich rodičia majú možnosť získať na jednom mieste množstvo užitočných informácií o jednotlivých SŠ, študijných a učebných odboroch, najžiadanejších profesiách, ale hlavne informácie od zúčastnených zamestnávateľov a strategických investorov, aká je ich predstava o budúcom zamestnancovi a aké vedomosti a zručnosti by mal mať absolvent SŠ, aby sa mohol po úspešnom ukončení štúdia uplatniť na trhu práce.

Prínosom tejto aktivity je vo veľkej miere tiež spoločné stretnutie všetkých dôležitých partnerov, ktorí ovplyvňujú vývoj zamestnanosti v príslušnom regióne. Zúčastnení zástupcovia úradu PSVR, SŠ, Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, krajského školského úradu PSVR, vyššieho územného celku, zamestnávateľov a investorov sa majú možnosť vzájomne oboznámiť so svojimi skúsenosťami a hľadať spoločne riešenia problémov vyskytujúcich sa na regionálnom trhu práce v súvislosti s nesúladom medzi požiadavkami na voľné pracovné miesta a systematickou prípravou žiakov pre trh práce počas školskej dochádzky. V roku 2014 bolo úradmi PSVR zrealizovaných 29 BI. BI sa zúčastnilo celkovo 425 SŠ, 382 ZŠ, 17 195 žiakov ZŠ a 228 zamestnávateľov.

Európske služby zamestnanosti – EURES – ponúkajú (prostredníctvom osobného kontaktu s klientom i prostredníctvom svojej web-stránky www.eures.sk) informácie o možnostiach štúdií, stáží a dobrovoľníckych pobytov v zahraničí. Problematike mladých je na stránke venovaná celá sekcia. Prostredníctvom Európskych služieb zamestnanosti (program Your first eures job) môžu mladí ľudia získať nenávratné príspevky na interview (výberový pohovor) v zahraničí (do 300 EUR) ako i príspevok na presťahovanie v prípade úspešného získania zamestnania v zahraničí (do 1200 EUR).

EURES Slovensko organizuje Informačné burzy pre mladých na vybraných úradoch PSVR, kde poskytuje informácie o možnostiach vycestovania do zahraničia (či už prostredníctvom stážových pobytov, dobrovoľníckych akcií, brigád alebo prostredníctvom zamestnania). EURES sa zároveň zúčastňuje i „externých“ podujatí zameraných pre mladých (napr. Akademia a VAPAC, ProEduco a ProJob a iné).

V oblasti stáží ide najmä o aktívne opatrenia na trhu práce, ktorým je **príspevok na vykonávanie absolventskej praxe** (rekonštrukcia k 1.5.2013 zákonom č. 96/2013 Z. z.). Základné podmienky sú: nezamestnaní absolventi škôl UoZ (min. 1 mesiac), získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa (vo vyštudovanom odbore); rozsah 3 - 6 mesiacov, 20 hodín týždenne; mesačne paušálny príspevok absolventovi školy – 65 % sumy životného minima (128,76 €). V roku 2014 bolo na vykonávanie absolventskej praxe zaradených 9 416 absolventov škôl, s vyčerpanou sumou finančných prostriedkov vo výške 4 426 803,90 € . V sledovanom období ukončilo absolventskú prax 6 874 absolventov škôl, čo je o 3 331 menej ako v roku 2013 a na trhu práce sa v roku 2014 umiestnilo 2 912 absolventov škôl, čo je 42% úspešnosť. Aj napriek tomu, že v roku 2013 ukončilo absolventskú prax 10 2015 absolventov škôl a na trhu práce sa umiestnilo 3 586 absolventov škôl, úspešnosť bola 35,14 %, teda nižšia ako v roku 2014.

Novelou zákona o službách zamestnanosti sa v § 51 s účinnosťou od 1. mája 2013 ustanovila podmienka pre vykonávanie absolventskej praxe v nadväznosti na dosiahnuté vzdelanie v príslušnej skupine učebných alebo študijných odborov, čo umožní absolventom škôl nadviazať na vedomosti a zručnosti získané v školskom systéme vzdelávania a zabezpečiť im zručnosti a vedomosti v odbore, ktorý vyštudovali, príp. v jemu príbuzných odboroch. Zohľadnili sa regionálne potreby vo vzťahu k zaradovaniu absolventov škôl na absolventskú prax a za tým účelom sa zmenil obligatórny charakter príspevku na vykonávanie absolventskej praxe na fakultatívny. Určila sa tiež podmienka najmenej jednomesačného vedenia absolventa školy v evidencii uchádzačov o zamestnanie, ktorá bola doteraz upravená vo všeobecne záväznom právnom predpise k zákonu o službách zamestnanosti.

Novelou zákona o službách zamestnanosti sa s účinnosťou od 1.1.2015 spresnilo vymedzenie absolventa školy podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti tak, aby bolo jednoznačné, že podmienka „nemal pravidelne platené zamestnanie“ sa vzťahuje na celé obdobie od získania vzdelania, kým podľa právneho stavu do 31.12.2014 sa táto podmienka sledovala iba bezprostredne pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Cieľový stav

SR bude pokračovať v zavádzaní nástrojov aktívnej politiky trhu práce v rámci iniciatívy záruky pre mladých ľudí do 29 rokov a na podporu dlhodobo nezamestnaných. Legislatívne reformy a nové projekty na podporu zamestnanosti mladých tvoria súčasť systému záruky pre mladých ľudí do 29 rokov. Cieľom balíka opatrení je zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 29 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení štúdia. Nové nástroje budú financované z nového programového obdobia 2014-2020. Pripravované opatrenia „Praxou k zamestnaniu“, „Absolventská prax štartuje zamestnanie“ a pod. umožnia získať praktické skúsenosti vytvorením dotovaného pracovného miesta u zamestnávateľa, získaním praxe v danom odbore a podporou samozamestnania. Začiatok realizácie opatrení sa predpokladá v druhom polroku 2015. Podpora zamestnanosti mladých je rozpracovaná v rámci štrukturálnej témy 4.3. Zamestnanosť a sociálna inklúzia Národného programu reforiem SR 2015 (NPR 2015), ktorý dňa 13.4.2015 prerokovala a zobrala na vedomie Hospodárska a sociálna rada SR. Rokovanie vlády SR k NPR 2015 sa predpokladá dňa 29.4.2015.